

SETEMBRO 2018

FÍSICA

Puntuación máxima: Cuestións 4 puntos (1 cada cuestión, teórica ou práctica). Problemas 6 puntos (1 cada apartado). Non se valorará a simple anotación dun ítem como solución ás cuestións; han de ser razoadas. Pódese usar calculadora sempre que non sexa programable nin memorice texto. O alumno elixirá unha das dúas opcións.

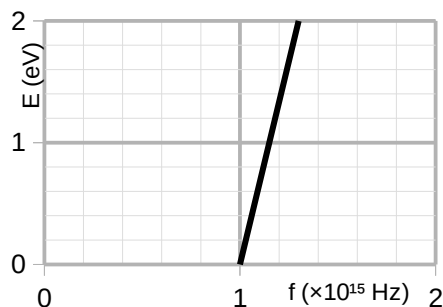
OPCIÓN A

C.1. Nun mesmo medio: A) A lonxitude de onda dun son grave é maior que a dun agudo. B) A lonxitude de onda dun son grave é menor que a dun agudo. C) Ambos sons teñen a mesma lonxitude de onda.

C.2. Se un planeta, mantendo a súa masa, aumentase o seu raio, a velocidade de escape desde a superficie de planeta: A) Aumentaría. B) Diminuiría. C) Non variaría.

C.3. Se unha partícula cargada se move nun campo magnético e este exerce unha forza, dita forza sempre é perpendicular á velocidade da partícula. A) Verdadeiro. B) Falso. C) Depende do módulo da velocidade da partícula.

C.4. Pódese medir experimentalmente a enerxía cinética máxima dos electróns emitidos ao facer incidir luz de distintas frecuencias sobre unha superficie metálica. Determina o valor da constante de Planck a partir dos resultados que se mostran na gráfica adxunta. DATO: $1 \text{ eV} = 1,6 \times 10^{-19} \text{ J}$.

P.1. Dúas cargas eléctricas positivas (q_1 e q_2) están separadas unha distancia de 1 m. Entre as dúas hai un punto, situado a 20 cm de q_1 , onde o campo eléctrico é nulo. Sabendo que q_1 é igual a $2 \mu\text{C}$, calcula: a) O valor de q_2 . b) O potencial no punto no que se anula o campo. c) O traballo realizado pola forza do campo para levar unha carga de $-3 \mu\text{C}$ desde o punto no que se anula o campo ata o infinito. Dato: $K = 9 \cdot 10^9 \text{ N} \cdot \text{m}^2 \cdot \text{C}^{-2}$

P.2. Para o núcleo de uranio, $^{238}_{92}\text{U}$, calcula: a) O defecto de masa. b) A enerxía de enlace nuclear. c) A enerxía de enlace por nucleón. Datos: $m(^{238}_{92}\text{U}) = 238,051 \text{ u}$; $1 \text{ g} = 6,02 \times 10^{23} \text{ u}$; $c = 3 \times 10^8 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$; $m(p) = 1,007277 \text{ u}$; $m(n) = 1,008665 \text{ u}$

OPCIÓN B

C.1. Cando se aproximan dúas cargas do mesmo signo, a enerxía potencial electrostática: A) Aumenta. B) Diminúe. C) Non varía.

C.2. A vida media dun núclido radioactivo e o período de semidesintegración son: A) Conceptualmente iguais. B) Conceptualmente diferentes pero valen o mesmo. C) Diferentes, a vida media é maior.

C.3. Unha onda harmónica de frecuencia 100 Hz propágase a unha velocidade de $300 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$. A distancia mínima entre dous puntos que se atopan en fase é: A) 1,50 m. B) 3,00 m. C) 1,00 m.

C.4. No laboratorio dispónse de: unha bobina, un núcleo de ferro doce, un imán rectangular, un miliamperímetro e cables de conexión. Explica como se pode inducir corrente na bobina e como se pode aumentar a intensidade desa corrente. Fai un esquema da montaxe.

P.1. O traballo de extracción para o sodio é de 2,50 eV. Calcula: a) A lonxitude de onda da radiación que debemos usar para que a velocidade máxima dos electróns emitidos sexa de $1,00 \cdot 10^7 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$. b) O potencial de freado. c) A lonxitude de onda de DeBroglie asociada aos electróns emitidos polo metal con velocidade máxima. Datos: $h = 6,63 \times 10^{-34} \text{ J} \cdot \text{s}$; $c = 3 \times 10^8 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$; $|q(e)| = 1,6 \times 10^{-19} \text{ C}$; $1 \text{ nm} = 10^{-9} \text{ m}$; $m(e) = 9,1 \times 10^{-31} \text{ kg}$.

P.2. Un espello ten 1,5 de aumento lateral cando a cara dunha persoa está a 20 cm dese espello. a) Razoar se ese espello é plano, cóncavo ou convexo. b) Debuxa o diagrama de raios. c) Calcula a distancia focal do espello.

Solucións

OPCIÓN A

C.1. Nun mesmo medio:

- A) A lonxitude de onda dun son grave é maior que a dun agudo.
- B) A lonxitude de onda dun son grave é menor que a dun agudo.
- C) Ambos sons teñen a mesma lonxitude de onda.

(A.B.A.U. extr. 18)

Solución: A

a) Un son grave é un son de baixa frecuencia. A frecuencia f está relacionada coa lonxitude de onda λ e coa velocidade de propagación v_p do son no medio pola relación:

$$v_p = \lambda \cdot f$$

Nun mesmo medio, a velocidade de propagación é constante, polo que a frecuencia é inversamente proporcional á lonxitude de onda. Canto menor sexa frecuencia maior será a lonxitude de onda.

C.2. Se un planeta, mantendo a súa masa, aumentase o seu raio, a velocidade de escape desde a superficie de planeta:

- A) Aumentaría.
- B) Diminuiría.
- C) Non variaría.

(A.B.A.U. extr. 18)

Solución: B

A velocidade de escape dun astro é a velocidade mínima adicional que habería que comunicar a un corpo sometido ó seu campo gravitacional, para situalo nun punto no que non estea sometido a devandita atracción, a unha distancia infinita do centro del astro.

A velocidade de escape proporcionaríalle a enerxía, ΔE , necesaria para situalo no infinito.

$$\Delta E = (E_c + E_p)_\infty - (E_c + E_p)_1$$

No infinito a enerxía potencial é nula, porque tómasse coma orixe de enerxías potenciais.

Tendo en conta que velocidade de escape é a velocidade mínima, a enerxía cinética que tería o obxecto no infinito sería nula.

A enerxía mecánica, suma das enerxías cinética e potencial, no infinito sería nula:

$$E_\infty = (E_c + E_p)_\infty = 0 + 0 = 0$$

A enerxía potencial dun corpo de masa m situado na superficie dun astro de masa M e radio R é:

$$E_p = -G \frac{M \cdot m}{R}$$

Se o corpo atópase na superficie do astro, en repouso respecto do chan, a súa enerxía cinética é nula.

A enerxía mecánica na superficie do astro sería:

$$E_s = (E_c + E_p)_s = 0 + \left(-G \frac{M \cdot m}{R} \right) = -G \frac{M \cdot m}{R}$$

A velocidade de escape v_e comunicaríalle a enerxía ΔE necesaria para situalo no infinito.

$$\Delta E = \frac{1}{2} m \cdot v_e^2 = (E_c + E_p)_\infty - (E_c + E_p)_s$$

$$\frac{1}{2} m v_e^2 = 0 - \left(-G \frac{M \cdot m}{R} \right) = G \frac{M \cdot m}{R}$$

Despexando a velocidade de escape, queda:

$$v_e = \sqrt{2 G \frac{M}{R}}$$

Se aumentase o raio do planeta, mantendo a súa masa constante, a velocidade de escape diminuiría.

C.3. Se unha partícula cargada se move nun campo magnético e este exerce unha forza, dita forza sempre é perpendicular á velocidade da partícula.

A) Verdadeiro.

B) Falso.

C) Depende do módulo da velocidade da partícula.

(A.B.A.U. extr. 18)

Solución: A

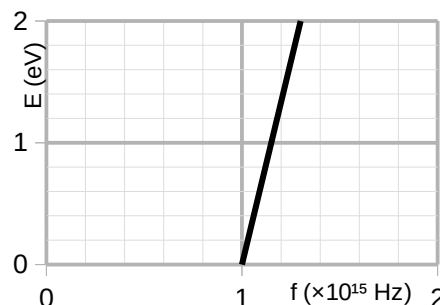
A forza magnética, $\vec{F}_B$, sobre unha carga, q , que se despraza no interior dun campo magnético, $\vec{B}$, cunha velocidade, $\vec{v}$, vén dada pola lei de Lorentz:

$$\vec{F}_B = q (\vec{v} \times \vec{B})$$

Esta forza é perpendicular á velocidade da partícula.

C.4. Pódese medir experimentalmente a enerxía cinética máxima dos electróns emitidos ao facer incidir luz de distintas frecuencias sobre unha superficie metálica. Determina o valor da constante de Planck a partir dos resultados que se mostran na gráfica adxunta. DATO: $1 \text{ eV} = 1,6 \times 10^{-19} \text{ J}$.

(A.B.A.U. extr. 18)

Solución:

A ecuación de Einstein do efecto fotoeléctrico pode escribirse:

$$E_f = W_e + E_c$$

Na ecuación, E_f representa a enerxía do fotón incidente, W_e o traballo de extracción do metal e E_c a enerxía cinética máxima dos electróns (fotoelectróns) emitidos.

A enerxía que leva un fotón de frecuencia f é:

$$E_f = h \cdot f$$

En esta ecuación, h é a constante de Planck.

Ordenamos a ecuación de Einstein para que se axuste á gráfica.

$$E_c = E_f - W_e = h \cdot f - W_e$$

Esta é a ecuación dunha recta na que E_c é a variable dependente (y), f é a variable independente (x), e h sería a pendente m .

A pendente pode calcularse:

$$m = \frac{\Delta y}{\Delta x} \quad \Rightarrow \quad h = \frac{\Delta E_c}{\Delta f}$$

Lendo os valores na gráfica:

$$\begin{aligned} f_1 &= 1,0 \cdot 10^{15} \text{ Hz} & E_{c1} &= 0 \text{ eV} = 0 \text{ J} \\ f_2 &= 1,3 \cdot 10^{15} \text{ Hz} & E_{c2} &= 2 \text{ eV} = 3,2 \cdot 10^{-19} \text{ J} \end{aligned}$$

$$h = \frac{\Delta E_c}{\Delta f} = \frac{(3,2 \cdot 10^{-19} - 0) \text{ J}}{(1,3 \cdot 10^{15} - 1,0 \cdot 10^{15}) \text{ s}^{-1}} = \frac{(3,2 \cdot 10^{-19} - 0) \text{ J}}{3 \cdot 10^{14} \text{ s}^{-1}} = 1 \cdot 10^{-33} \text{ J} \cdot \text{s}$$

Análise: O resultado do noso cálculo ten unha soa cifra significativa porque o denominador só ten unha cifra significativa. O valor da constante de Planck é $h = 6,63 \cdot 10^{-34} \text{ J} \cdot \text{s}$ como pode verse nos datos do problema 1 da opción B. É da mesma orde de magnitude.

P.1. Dúas cargas eléctricas positivas (q_1 e q_2) están separadas unha distancia de 1 m. Entre as dúas hai un punto, situado a 20 cm de q_1 , onde o campo eléctrico é nulo. Sabendo que q_1 é igual a $2 \mu\text{C}$, calcula:

- O valor de q_2 .
- O potencial no punto no que se anula o campo.
- O traballo realizado pola forza do campo para levar unha carga de $-3 \mu\text{C}$ desde o punto no que se anula o campo ata o infinito.

Dato: $K = 9 \cdot 10^9 \text{ N} \cdot \text{m}^2 \cdot \text{C}^{-2}$.

(A.B.A.U. extr. 18)

Rta.: a) $q_2 = 32 \mu\text{C}$; b) $V = 4,5 \cdot 10^5 \text{ V}$; c) $W = -1,4 \text{ J}$.

Datos

Distancia entre as cargas q_1 e q_2

Distancia do punto P, no que se anula o campo, á carga q_1

Valor da carga situada no punto 1

Valor da carga situada no punto P

Campo eléctrico no punto P

Constante de Coulomb

Incógnitas

Valor da carga q_2

Potencial eléctrico no punto P

Traballo para trasladar unha carga de $-3 \mu\text{C}$ desde P ata o infinito

Ecuacións

Campo eléctrico nun punto a unha distancia, r , dunha carga puntual, Q

Principio de superposición

Potencial eléctrico nun punto a unha distancia, r , dunha carga puntual, Q

Potencial eléctrico nun punto debido a varias cargas

Traballo da forza eléctrica ao mover unha carga desde A ata B

Cifras significativas: 3

$$r_{12} = 1,00 \text{ m}$$

$$r_{P1} = 20,0 \text{ cm} = 0,200 \text{ m}$$

$$q_1 = 2,00 \mu\text{C} = 2,00 \cdot 10^{-6} \text{ C}$$

$$q_2 = -3,00 \mu\text{C} = -3,00 \cdot 10^{-6} \text{ C}$$

$$\vec{E}_P = \vec{0}$$

$$K = 9,00 \cdot 10^9 \text{ N} \cdot \text{m}^2 \cdot \text{C}^{-2}$$

$$q_2$$

$$V_P$$

$$W_{P \rightarrow \infty}$$

$$\vec{E} = K \frac{Q}{r^2} \vec{u}_r$$

$$\vec{E}_A = \sum \vec{E}_{Ai}$$

$$V = K \frac{Q}{r}$$

$$V = \sum V_i$$

$$W_{A \rightarrow B} = q (V_A - V_B)$$

Solución:

a) Faise un debuxo situando as cargas no eixe horizontal, unha na orixe, e a outra a 1 m de distancia, por exemplo no semieixe positivo. Sitúase un punto, P, a 20 cm da orixe, entre ámbalas cargas.

Debúxase no punto P o vector de campo eléctrico creado pola carga q_1 , prestando atención ao sentido, que é de repulsión, porque a carga é positiva.

O principio de superposición di que a intensidade de campo eléctrico nun punto, debido á presenza de varias cargas, é a suma vectorial dos campos producidos nese punto por cada carga, coma se o resto das cargas non estivesen presente.

Para determinar o campo nun punto, calcúlanse os campos creados nese punto por cada carga, e despois súmanse os vectores.

A forza eléctrica entre dúas cargas puntuais, Q e q , separadas por unha distancia, r , vén dada pola lei de Coulomb, na que K é a constante de Coulomb e $\vec{u}_r$ o vector unitario na liña que une as cargas.

$$\vec{F}_E = K \frac{Q \cdot q}{r^2} \vec{u}_r$$

O campo eléctrico nun punto situado a unha distancia, r , dunha carga puntual, Q , é a forza sobre a unidade de carga positiva situada nese punto:

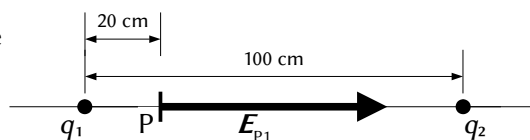
$$\vec{E} = \frac{\vec{F}_E}{q} = \frac{K \frac{Q \cdot q}{r^2} \vec{u}_r}{q} = K \frac{Q}{r^2} \vec{u}_r$$

A distancia entre a carga q_1 e o punto P é: $r_{P1} = 20,0 \text{ cm} = 0,200 \text{ m}$.

O vector unitario do punto P, tomando como orixe o punto 1, é $\vec{i}$, o vector unitario do eixe X.

Calcúlase o campo no punto P, debido á carga de $2 \mu\text{C}$ situada no punto 1:

$$\vec{E}_{P1} = 9,00 \cdot 10^9 [\text{N} \cdot \text{m}^2 \cdot \text{C}^{-2}] \frac{2,00 \cdot 10^{-6} [\text{C}]}{(0,200 [\text{m}])^2} \vec{i} = 4,50 \cdot 10^5 \vec{i} \text{ N/C}$$

O campo no punto P, debida á carga q_2 situada a 1 m de distancia da carga q_1 , ten que ser oposta, para que o campo no punto P sexa nula.

$$\vec{E}_{P2} = -4,50 \cdot 10^5 \vec{i} \text{ N/C}$$

A distancia de q_2 ao punto P é: $r_{P2} = 1,00 \text{ [m]} - 0,200 \text{ [m]} = 0,80 \text{ m}$

Esríbese a expresión do módulo do campo creado pola carga q_2 no punto P, e substitúense os datos:

$$|\vec{E}_{P2}| = K \frac{q_2}{r_{P2}^2} \Rightarrow 4,50 \cdot 10^5 = 9,00 \cdot 10^9 \frac{q_2}{0,80^2}$$

O valor da carga obtense despexando q_2 :

$$q_2 = \frac{4,50 \cdot 10^5 [\text{N} \cdot \text{C}^{-1}] \cdot (0,80 [\text{m}])^2}{9,00 \cdot 10^9 [\text{N} \cdot \text{m}^2 \cdot \text{C}^{-2}]} = 3,2 \cdot 10^{-5} \text{ C} = 32 \text{ } \mu\text{C}$$

Análise: Como a distancia de q_2 ao punto P é 4 veces maior que a da carga q_1 , o valor da carga terá que ser $4^2 = 16$ veces maior.

b)

O potencial eléctrico nun punto, debido á presenza de varias cargas, é a suma dos potenciais producidos nese punto por cada carga, coma se o resto das cargas non estivese presente.

Para determinar o potencial eléctrico nun punto, calcúlanse os potenciais creados nese punto por cada carga, e despois súmanse.

A ecuación do potencial eléctrico, V , nun punto situado a unha distancia, r , dunha carga puntual, Q , é:

$$V = K \frac{Q}{r}$$

K é a constante de Coulomb.

Calcúlanse os potenciais no punto P, debidos a cada unha das cargas:

$$V_{P1} = 9,00 \cdot 10^9 [\text{N} \cdot \text{m}^2 \cdot \text{C}^{-2}] \frac{2,00 \cdot 10^{-6} [\text{C}]}{(0,200 [\text{m}])} = 9,00 \cdot 10^4 \text{ V}$$

$$V_{P2} = 9,00 \cdot 10^9 [\text{N} \cdot \text{m}^2 \cdot \text{C}^{-2}] \frac{32 \cdot 10^{-6} [\text{C}]}{(0,80 [\text{m}])} = 3,6 \cdot 10^5 \text{ V}$$

O potencial eléctrico no punto P é a suma:

$$V_P = V_{P1} + V_{P2} = 9,00 \cdot 10^4 [\text{V}] + 3,6 \cdot 10^5 [\text{V}] = 4,5 \cdot 10^5 \text{ V}$$

O campo eléctrico é un campo conservativo, porque o traballo realizado pola forza do campo, cando unha carga se move entre dous puntos, é independente do camiño seguido e depende só dos puntos inicial e final. Defínese unha función escalar chamada enerxía potencial, E_p , asociada ao campo vectorial de forzas, de tal xeito que o traballo realizado pola forza do campo ao mover unha carga entre dous puntos é igual á variación da enerxía potencial entre estes dous puntos, cambiada de signo.

$$W = -\Delta E_p$$

Tamén se define outra magnitude escalar, chamada potencial eléctrico, que é igual á enerxía potencial da unidade de carga.

$$V = \frac{E_p}{q}$$

O traballo realizado pola forza de campo, cando unha carga se move do punto A ao punto B, é:

$$W_{A \rightarrow B} = -\Delta E_p = -(E_{pB} - E_{pA}) = (E_{pA} - E_{pB}) = q \cdot V_A - q \cdot V_B = q (V_A - V_B)$$

c) O potencial no infinito é cero, porque se toma como orixe. O traballo que fai a forza de campo cando se traslada unha carga de $-3 \text{ } \mu\text{C}$ desde o punto P ata o infinito é:

$$W_{P \rightarrow \infty} = q (V_P - V_\infty) = -3,00 \cdot 10^{-6} [\text{C}] \cdot (4,5 \cdot 10^5 - 0) [\text{V}] = -1,4 \text{ J}$$

P.2. Para o núcleo de uranio, $^{238}_{92}\text{U}$, calcula:

- a) O defecto de masa.
b) A enerxía de enlace nuclear.
c) A enerxía de enlace por nucleón.

Datos: $m(^{238}_{92}\text{U}) = 238,051 \text{ u}$; $1 \text{ g} = 6,02 \times 10^{23} \text{ u}$; $c = 3 \times 10^8 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$; $m(\text{p}) = 1,007277 \text{ u}$; $m(\text{n}) = 1,008665 \text{ u}$.
(A.B.A.U. extr. 18)

Rta.: a) $\Delta m = 1,883 \text{ u} = 3,128 \cdot 10^{-27} \text{ kg}$; b) $E_e = 2,81 \cdot 10^{-10} \text{ J/átomo}$; c) $E_{\text{en}} = 1,18 \cdot 10^{-12} \text{ J/nucleón}$.

Datos

Masa: uranio-238

protón

neutrón

Unidade de masa atómica

Velocidade da luz no baleiro

Incógnitas

Defecto de masa

Enerxía de enlace

Enerxía de enlace por nucleón

Ecuacións

Equivalencia masa enerxía de Einstein

Cifras significativas: 3

$m(^{238}_{92}\text{U}) = 238,051 \text{ u}$

$m(^1_1\text{H}) = 1,007277 \text{ u}$

$m(^1_0\text{n}) = 1,008665 \text{ u}$

$1 \text{ g} = 6,02 \cdot 10^{23} \text{ u}$

$c = 3,00 \cdot 10^8 \text{ m/s}$

Δm

E_e

$E_{\text{e n}}$

$E = m \cdot c^2$

Solución:

a) O defecto de masa é a diferenza entre a masa do núcleo de uranio-238 e a suma das masas dos protóns e neutróns que o forman. O número de protóns é o número atómico, 92, e o de neutróns é 146, a diferenza entre o número másico 238 e o número de protóns 92.

$$\Delta m = m(^{238}_{92}\text{U}) - 92 \cdot m(^1_1\text{H}) - 146 \cdot m(^1_0\text{n}) = 238,051 [\text{u}] - 92 \cdot 1,0073 [\text{u}] - 146 \cdot 1,008665 [\text{u}] = -1,883 \text{ u}$$

$$\Delta m = -1,883 [\text{u}] \cdot \frac{1 [\text{g}]}{6,02 \times 10^{23} [\text{u}]} \cdot \frac{1 [\text{kg}]}{10^3 [\text{g}]} = -3,13 \cdot 10^{-27} \text{ kg}$$

b) A enerxía equivalente calcúlase coa ecuación de Einstein:

$$E_e = m \cdot c^2 = 3,13 \cdot 10^{-27} [\text{kg}] \cdot (3,00 \cdot 10^8 [\text{m/s}])^2 = 2,81 \cdot 10^{-10} \text{ J/átomo U}$$

c) A enerxía de enlace por nucleón calcúlase dividindo entre o número de nucleóns:

$$E_{\text{en}} = \frac{2,81 \cdot 10^{-10} [\text{J/átomo U}]}{238 [\text{nucleóns/átomo U}]} = 1,18 \cdot 10^{-12} \text{ J/nucleón}$$

OPCIÓN B

C.1. Cando se aproximan dúas cargas do mesmo signo, a enerxía potencial electrostática:

- A) Aumenta.
B) Diminúe.
C) Non varía.

(A.B.A.U. extr. 18)

Solución: A

A enerxía potencial electrostática de dúas cargas é:

$$E_p = K \frac{Q \cdot q}{r}$$

Se as cargas son do mesmo signo, a enerxía é positiva. Canto máis pequena sexa a distancia entre as cargas maior será a enerxía.

C.2. A vida media dun núclido radioactivo e o período de semidesintegración son:

- A) Conceptualmente iguais.

- B) Conceptualmente diferentes pero valen o mesmo.
C) Diferentes, a vida media é maior.

(A.B.A.U. extr. 18)

Solución: C

A vida media τ é a esperanza de vida dunha substancia radioactiva. É o valor medio dos tempos que tardarían en desintegrarse todos os núclidos dunha mostra.

$$\tau = \frac{\int_0^{\infty} t \cdot dN}{N_0} = \frac{\int_0^{\infty} t \cdot (-\lambda N) dt}{N_0}$$

Como $N = N_0 \cdot e^{-\lambda \cdot t}$:

$$\tau = \frac{\int_0^{\infty} t \cdot N_0 \cdot e^{-\lambda t} dt}{N_0} = \int_0^{\infty} t \cdot e^{-\lambda t} dt$$

Debemos realizar unha integración por partes:

$$\int u dv = u \cdot v - \int v du$$

Chamando:

$$\begin{aligned} u &= t & \Rightarrow du &= 1 \\ dv &= e^{-\lambda t} dt & \Rightarrow v &= -\frac{1}{\lambda} e^{-\lambda t} \end{aligned}$$

queda

$$\tau = \int_0^{\infty} t \cdot e^{-\lambda t} dt = \left[-\frac{t}{\lambda} e^{-\lambda t} \right]_0^{\infty} - \int_0^{\infty} \frac{-1}{\lambda} e^{-\lambda t} dt = \left[\frac{1}{\lambda} e^{-\lambda t} \right]_0^{\infty} = \frac{1}{\lambda}$$

O período de semidesintegración dunha substancia radioactiva é o tempo que transcorre ata que só queda a metade da mostra orixinal. Cando $t = T_{1/2}$, $N = N_0 / 2$.

Poñendo na ecuación logarítmica: $(2 N)$ en lugar de N_0 , e $T_{1/2}$ en vez de t , queda:

$$\ln (2 N / N) = \lambda \cdot T_{1/2} \quad \Rightarrow \quad \lambda \cdot T_{1/2} = \ln 2$$

Como $\ln 2 = 0,693 < 1$:

$$\tau = \frac{1}{\lambda} > \frac{\ln 2}{\lambda} = T_{1/2}$$

C.3. Unha onda harmónica de frecuencia 100 Hz propágase a unha velocidade de 300 m·s⁻¹. A distancia mínima entre dous puntos que se atopan en fase é:

- A) 1,50 m.
B) 3,00 m.
C) 1,00 m.

(A.B.A.U. extr. 18)

Solución: B

A lonxitude de onde λ é a distancia mínima entre dous puntos dunha onda que se atopan en fase.

A lonxitude de onde λ está relacionada coa frecuencia f e coa velocidade de propagación v_p da onda pola relación

$$v_p = \lambda \cdot f$$

$$\lambda = \frac{v_p}{f} = \frac{300 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}}{100 \text{ s}^{-1}} = 3,00 \text{ m}$$

C.4. No laboratorio dispónse de: unha bobina, un núcleo de ferro doce, un imán rectangular, un miliamperímetro e cables de conexión. Explica como se pode inducir corrente na bobina e como se pode aumentar a intensidade desa corrente. Fai un esquema da montaxe.

(A.B.A.U. extr. 18)

Solución:

Ver: [Prácticas: Orientacións xerais](#) na páxina do Grupo de Traballo de Física.

P.1. O traballo de extracción para o sodio é de 2,50 eV. Calcula:

- A lonxitude de onda da radiación que debemos usar para que a velocidade máxima dos electróns emitidos sexa de $1,00 \cdot 10^7 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$.
- O potencial de freado.
- A lonxitude de onda de DeBroglie asociada aos electróns emitidos polo metal con velocidade máxima.

Datos: $h = 6,63 \cdot 10^{-34} \text{ J} \cdot \text{s}$; $c = 3 \times 10^8 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$; $|q(e)| = 1,6 \times 10^{-19} \text{ C}$; $1 \text{ nm} = 10^{-9} \text{ m}$; $m(e) = 9,1 \times 10^{-31}$.

(A.B.A.U. extr. 18)

Rta.: a) $\lambda = 4,33 \text{ nm}$; b) $V = 284 \text{ V}$; c) $\lambda_B = 72,9 \text{ pm}$.

Datos

Traballo de extracción do sodio
Velocidade dos electróns emitidos
Constante de Planck
Velocidade da luz no baleiro
Masa do electrón
Carga do electrón

Cifras significativas: 3

$W_e = 2,50 \text{ eV}$
 $v = 1,00 \cdot 10^7 \text{ m/s}$
 $h = 6,63 \cdot 10^{-34} \text{ J} \cdot \text{s}$
 $c = 3,00 \cdot 10^8 \text{ m/s}$
 $m_e = 9,10 \cdot 10^{-31} \text{ kg}$
 $|q_e| = 1,60 \cdot 10^{-19} \text{ C}$

Incógnitas

Lonxitude de onda incidente para que a velocidade dos electróns emitidos sexa $1,00 \cdot 10^7 \text{ m/s}$
Potencial de freado
Lonxitude de onda de De Broglie asociada aos electróns

λ
 V
 λ_B

Outros símbolos

Energía do fotón

E_f

Ecuacións

Ecuación de Planck (energía do fotón)
Ecuación de Einstein do efecto fotoeléctrico
Relación entre a frecuencia limiar e o traballo de extracción
Relación entre a frecuencia dunha onda luminosa e a súa lonxitude de onda
Energía cinética

$E_f = h \cdot f$
 $E_f = W_e + E_c$
 $W_e = h \cdot f_0$
 $c = f \cdot \lambda$
 $E_c = \frac{1}{2} m \cdot v^2$
 $\lambda = \frac{h}{m \cdot v}$

Lonxitude de onda de De Broglie

Solución:

a) Calcúlase o traballo de extracción en unidades do S.I.:

$$W_e = 2,50 \text{ [eV]} \cdot \frac{1,60 \cdot 10^{-19} \text{ [C]}}{1 \text{ [e]}} = 4,00 \cdot 10^{-19} \text{ C} \cdot \text{V} = 4,00 \cdot 10^{-19} \text{ J}$$

Calcúlase a enerxía cinética máxima dos electróns emitidos:

$$E_c = m \cdot v^2 / 2 = 9,10 \cdot 10^{-31} \text{ [kg]} \cdot (1,00 \cdot 10^7 \text{ [m/s]})^2 / 2 = 4,55 \cdot 10^{-17} \text{ J}$$

Calcúlase a enerxía da radiación empregando a [ecuación de Einstein do efecto fotoeléctrico](#):

$$E_f = W_e + E_c = 4,00 \cdot 10^{-19} \text{ [J]} + 4,55 \cdot 10^{-17} \text{ [J]} = 4,59 \cdot 10^{-17} \text{ J}$$

Calcúlase a frecuencia dos fotóns incidentes empregando a ecuación de Planck:

$$E_f = h \cdot f \Rightarrow f = \frac{E_f}{h} = \frac{4,59 \cdot 10^{-17} \text{ [J]}}{6,63 \cdot 10^{-34} \text{ [J} \cdot \text{s]}} = 6,93 \cdot 10^{16} \text{ s}^{-1} = 6,93 \cdot 10^{16} \text{ Hz}$$

Calcúlase a lonxitude de onda dos fotóns empregando a relación entre a frecuencia e a lonxitude de onda:

$$f = \frac{c}{\lambda} \Rightarrow \lambda = \frac{c}{f} = \frac{3,00 \cdot 10^8 \text{ [m/s]}}{6,93 \cdot 10^{16} \text{ [s}^{-1}\text{]}} = 4,32 \cdot 10^{-9} \text{ m} = 4,32 \text{ nm}$$

b) Calcúlase o potencial de freado na ecuación que o relaciona coa enerxía cinética:

$$E_c = |e| \cdot V \Rightarrow V = \frac{E_c}{|e|} = \frac{4,55 \cdot 10^{-17} \text{ [J]}}{1,60 \cdot 10^{-19} \text{ [C]}} = 284 \text{ V}$$

c) Calcúlase a lonxitude de onda asociada aos electróns empregando a ecuación de De Broglie.

A interpretación de Einstein do efecto fotoeléctrico demostrou que a luz se comporta como un chorro de partículas, chamadas fotóns, cuxa enerxía é proporcional á frecuencia:

$$E = h \cdot f$$

No efecto Compton, o fotón compórtase como unha partícula de momento lineal:

$$p = \frac{E}{c} = \frac{h \cdot f}{c} = \frac{h \cdot f}{\lambda \cdot f} = \frac{h}{\lambda}$$

Como xa estaba establecido que a luz se propaga como unha onda, propúxose que o comportamento era dual: nalgúns experimentos o comportamento da luz parece ser corpuscular e noutros, ondulatorio. De Broglie propuxo que este comportamento dual tamén afecto a calquera partícula. Nalgúns casos o comportamento de certas partículas podería interpretarse como o de ondas cuxa lonxitude de onda asociada λ vén dada pola expresión:

$$\lambda = \frac{h}{p} = \frac{h}{m \cdot v}$$

h é a constante de Planck, m é a masa da partícula e v é a súa velocidade.

Calcúlase a lonxitude de onda de De Broglie:

$$\lambda_B = \frac{h}{m \cdot v} = \frac{6,63 \cdot 10^{-34} \text{ [J} \cdot \text{s]}}{9,10 \cdot 10^{-31} \text{ [kg]} \cdot 1,00 \cdot 10^7 \text{ [m/s]}} = 7,29 \cdot 10^{-11} \text{ m} = 72,9 \text{ pm}$$

P.2. Un espello ten 1,5 de aumento lateral cando a cara dunha persoa está a 20 cm dese espello.

- Razoa se ese espello é plano, cóncavo ou convexo.
- Debuxa o diagrama de raios.
- Calcula a distancia focal do espello.

(A.B.A.U. extr. 18)

Rta.: c) $f = -60 \text{ cm}$.

Datos (convenio de signos DIN)

Posición do obxecto

Aumento lateral

Incógnitas

Distancia focal do espello

Ecuacións

Relación entre a posición da imaxe e a do obxecto nos espellos

Aumento lateral nos espellos

Relación entre a distancia focal e o radio de curvatura

Cifras significativas: 2

$s = -20 \text{ cm} = -0,20 \text{ m}$

$A_L = 1,5$

f

$$\frac{1}{s'} + \frac{1}{s} = \frac{1}{f}$$

$$A_L = \frac{y'}{y} = \frac{-s'}{s}$$

$$f = R / 2$$

Solución:

c) Para determinar se o espello é plano, cóncavo ou convexo, calcúlase a distancia focal.

Emprégase a ecuación do aumento lateral para establecer a relación entre a distancia obxecto s e a distancia imaxe s' :

$$A_L = \frac{y'}{y} = \frac{-s'}{s} = 1,5$$

Polo convenio de signos, os puntos situados á esquerda do espello teñen signo negativo.

$$s' = -1,5 s = -1,5 \cdot (-0,20 \text{ [m]}) = 0,30 \text{ m}$$

Substitúense os datos na ecuación dos espellos:

$$\frac{1}{s'} + \frac{1}{s} = \frac{1}{f} \Rightarrow \frac{1}{0,30 \text{ [m]}} + \frac{1}{-0,20 \text{ [m]}} = \frac{1}{f}$$

A distancia focal calcúlase desdexando:

$$\frac{1}{f} = \frac{1}{0,30 \text{ [m]}} + \frac{1}{-0,20 \text{ [m]}} = 3,3 \text{ [m]}^{-1} - 5,0 \text{ [m]}^{-1} = -1,7 \text{ [m]}^{-1} \Rightarrow f = -0,60 \text{ m}$$

a) O espello é cóncavo, posto que a distancia focal é negativa. O foco atópase á esquerda do espello.

b)

Debúxase un esquema de espello cóncavo (un arco de circunferencia vertical cóncavo cara á esquerda), e sitúase o foco F á esquerda do espello, á metade da distancia entre o espello e o seu centro C.

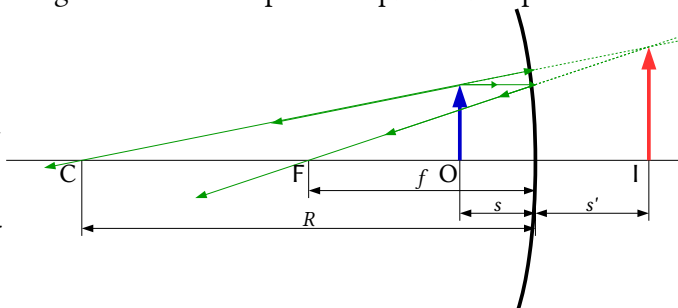
Debúxase, á súa esquerda, unha frecha vertical cara arriba, que representa ao obxecto O.

Desde o punto superior do obxecto débúxanse dous raios:

- Un, horizontal cara ao espello, que se reflicte de maneira que o raio reflectido pasa polo foco F.
- Outro, cara ao espello, que se reflicte sen desviarse pasando polo centro C de curvatura do espello.

Como os raios non se cortan, prológanse alén do espello ata que as súas prolongacións se corten.

O punto de corte é o correspondente á punta da imaxe I. Debúxase unha frecha vertical nese punto.

Cuestións e problemas das [Probas de avaliación de Bacharelato para o acceso á Universidade](#) (A.B.A.U. e P.A.U.) en Galiza.

[Respostas](#) e composición de [Alfonso J. Barbadillo Marán](#).

Algúns cálculos fixéronse cunha [folla de cálculo](#) de [LibreOffice](#) do mesmo autor.

Algunhas ecuacións e as fórmulas orgánicas construíronse coa extensión [CLC09](#) de Charles Lalanne-Cassou.

A tradución ao/desde o galego realizouse coa axuda de [traducindote](#), de Óscar Hermida López.

Procurouse seguir as [recomendacións](#) do Centro Español de Metrología (CEM).

Consultouse ao Copilot de Microsoft Edge e tivéronse en conta algunhas das súas respostas nas cuestións.

Actualizado: 22/03/24